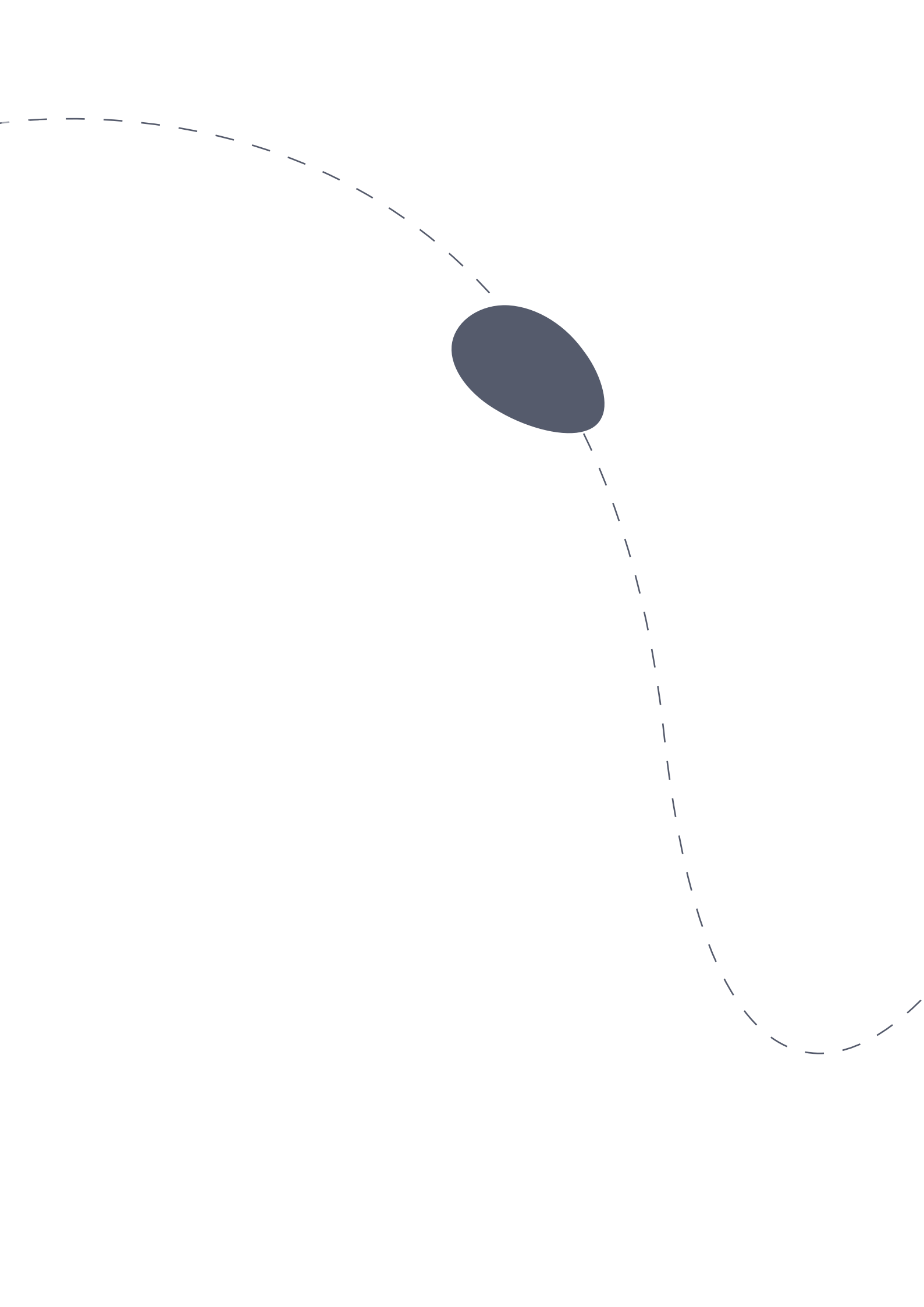




Memorandum
**van de Hoge Raad voor
Vrijwilligers**

November 2014



Memorandum van de Hoge Raad voor Vrijwilligers

Vrijwilligerswerk: brandend actueel

In een veranderende maatschappij die een economische crisis doormaakt, waarin steeds minder overheidsmiddelen beschikbaar zijn en het individualisme hoogtij viert, versterkt het vrijwilligerswerk de interpersoonlijke relaties, de sociale cohesie en de inzet voor de solidariteitssystemen.

Vrijwilligerswerk is broodnodig voor onze samenleving: het consolideert het sociaal kapitaal, het leidt tot sociale cohesie, warmte en samenwerking,...

Vrijwilligerswerk biedt eveneens een vrij forum waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, waar ze kunnen netwerken en volwaardig kunnen participeren aan onze samenleving en dit ongeacht hun etnische achtergrond, opleidingsniveau, gender, sociale positie, of religieuze/politieke overtuiging.

Vrijwilligers erkennen dat dit engagement deugd doet: ze ontwikkelen competenties, maken deel uit van sociale netwerken, hun constructieve bijdrage aan de samenleving zorgt voor erkenning en waardering wat zowel tot fysiek als mentaal welzijn leidt.

Vrijwilligerswerk heeft een meerwaarde voor het individu, voor de organisatie en voor de maatschappij. Het versterkt het democratisch gehalte en de diversiteit van de samenleving en zorgt zelfs voor economische groei. Gemiddeld gezien draagt vrijwilligerswerk volgens wetenschappelijk statistisch onderzoek ongeveer 5% bij tot het BNP.

En ja, het vrijwilligerswerk in België doet het goed. Er zijn meer dan **1,6 miljoen vrijwilligers actief**. Dit cijfer correspondeert met de populaties van de provincies Limburg, Namen en Waals-Brabant tezamen. Vrijwilligers zetten zich dagelijks in om armoede te bestrijden, nieuwkomers te helpen in hun integratieproces, voor educatieactiviteiten, zorg en welzijn, milieubehoud, preventieprojecten, mobiliteit, ontwikkelingssamenwerking, jeugd- sport en culturele activiteiten, om te werken met jongeren of ouderen of personen met een handicap, ...

Tienduizenden organisaties (vzw's, feitelijke verenigingen, overheidsinitiatieven) zijn en blijven actief dankzij de inzet van al die vrijwilligers. Veel vrijwilligers voeren praktische taken uit, en nemen – via het vervullen van bestuurstaken - ook verantwoordelijkheid op. Nieuwe initiatieven ontstaan vaak dankzij pionierswerk van een groep vrijwilligers. Het spreekt voor zich dat een heleboel organisaties, verenigingen en initiatieven zonder die belangeloze inzet van al die vrijwilligers zouden ophouden te bestaan, of hun activiteiten op een laag pitje zouden moeten laten draaien. Heel wat dienstverlening zou minder of zelfs niet toegankelijk zijn of blijven moesten er geen vrijwilligers bereid zijn zich te engageren.

Het vrijwilligerswerk in de actualiteit

De term “vrijwilligerswerk” duikt de laatste tijd vaak op in de pers, dikwijls in sterk verschillende contexten: vrijwillige politiemedewerkers, vrijwilligers bij de NMBS, vrijwillige brandweerlieden, vrijwilligers in de ontwikkelingssamenwerking en morgen misschien werkloze vrijwilligers... Die trend om een beroep te doen op vrijwilligerswerk voor gespecialiseerde beroepen in het kader van opdrachten van openbaar nut, waarbij onder de minimumbarema's wordt vergoed, is gevaarlijk. Dat verstoort de boodschap en kan doen geloven dat alle vrijwilligers een vergoeding ontvangen.

Met de vermaatschappelijking van de zorg is het duidelijk dat steeds meer beroep zal worden gedaan op de inzet van vrijwilligers. Dit leidt tot opportuniteiten voor het vrijwilligerswerk maar het brengt ook specifieke uitdagingen met zich mee (zoals de druk op de definitie, de verschuiving van vrijwillige inzet naar inzet met min of meer verplichtend karakter,...)

De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt aldus een **oneigenlijke interpretatie van het begrip vrijwilligerswerk** vast. De vrijwilligerswet biedt echter een duidelijk en afgelijnd kader, waarin de uitgangsprincipes van het vrijwilligerswerk zijn opgenomen: zowel de vrije keuze van de inzet alsook het feit dat vrijwilligerswerk per definitie onbezoldigd moet blijven, zijn daarbij essentieel.

Het vrijwilligerswerk mag niet ‘verstoord’ worden door onnodige regelgeving. De specifieke eigen dynamiek moet bewaard blijven.

Het vrijwilligerswerk ondersteunen

Vrijwilligerswerk is echter nooit kostenvrij en gebeurt nooit zomaar.

Het gedijt enkel in een context die het engagement van de burgers aanmoedigt, die de inzet van de talrijke vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties (h)erkent en die de eigen dynamiek van vrijwilligerswerk respecteert.

Vrijwilligers geven tijd en energie aan de organisatie, aan (bijzondere) doelgroepen, en bij uitbreiding aan de samenleving, maar verdienen hiervoor een degelijke ondersteuning in de plaats.

Vrijwilligerswerk kost geld, ondanks de gratis inzet van mensen. De ontwikkeling van een kwalitatief vrijwilligersbeleid met onder andere het correct en degelijk verzekeren van vrijwilligers, het voorzien van een fatsoenlijke opleiding, de opvolging, ...vraagt voldoende financiële middelen en logistieke ondersteuning.

Gezien de meerwaarde die vrijwilligerswerk creëert, dient elke overheid in ons land, en dus ook de Federale Regering, resoluut te kiezen voor het vrijwilligerswerk waarbij **de nodige financiële injecties** worden voorzien.

In deze tijden waarin budgettaire voorzichtigheid meer dan ooit aan de orde is, mogen de verschillende overheden van ons land dan ook niet in de eerste plaats besparen op de financiering van de actoren die het vrijwilligerswerk ondersteunen.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV)

De Belgische regering opteerde in 2001 heel duidelijk voor de creatie en de installatie van een Hoge Raad voor Vrijwilligerswerk (HRV), die een aantal taken en opdrachten toegewezen kreeg.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft vier kerntaken:

- verzamelen, systematiseren en analyseren van informatie over vrijwilligers en vrijwilligerswerk;
- onderzoeken van specifieke problemen waarmee vrijwilligers en vrijwilligerswerk geconfronteerd worden;
- adviezen geven en voorstellen doen met betrekking tot vrijwilligers en vrijwilligerswerk;
- contacten onderhouden met organisaties, instellingen en overheden die te maken hebben met vrijwilligers en vrijwilligerswerk.

Hoe kan de nieuwe Federale Regering de werking van de HRV en het vrijwilligerswerk optimaliseren?

- Door in alle regelgevende teksten en omzendbrieven, die best in aantal beperkt blijven, oog te hebben voor het faciliteren van het vrijwillig engagement.
- Door een **minister of staatssecretaris aan te stellen die belast is** met de vraagstukken inzake vrijwilligerswerk, daarbij rekening houdend met het feit dat er raakvlakken zijn met Justitie, Werk, Fiscaliteit, Volksgezondheid, Ontwikkelingssamenwerking en, niet te vergeten, Sociale Zaken ...
Deze beleidsverantwoordelijke zorgt voor het waken over de vrijwilligersdimensie in de beleidsvoering, staat in voor de opvolging van aan vrijwilligerswerk gerelateerde dossiers, legt de brug tussen het eigen en andere beleidsdomeinen en staat in voor geregeld overleg met de Gemeenschappen zodat het vrijwilligerswerk gestroomlijnd kan worden en opdat elke vrijwilliger dezelfde basisbescherming kan genieten.
- Door de voortzetting van de enquête over het vrijwilligerswerk, die eind 2014 werd gehouden bij 10.000 personen, om een beter inzicht te hebben in de omvang van het vrijwilligerswerk in België en om deze cijfers te kunnen vergelijken met andere Europese landen die dezelfde enquête organiseren.
- Door de Raad systematisch te raadplegen voor alle teksten die betrekking hebben op het vrijwilligerswerk of er een invloed op hebben, ook de teksten van het Parlement.
- Door sneller te reageren op de adviezen en suggesties van de Raad.
- Door bij de aanstelling van de nieuwe Raad tevens het klaarliggende KB goed te keuren voor de aanpassing van de regels voor de samenstelling en de werking van de Raad.

- Het realiseren van de doelstellingen van de Raad door een verhoging van de middelen
 - o voor de dagdagelijkse werking;
 - o om het vrijwilligerswerk op te volgen (permanente studie en onderzoek);
 - o om beroep te kunnen doen op aangestelde en/of onafhankelijke deskundigen;
 - o om vergaderingen van werkgroepen te faciliteren;
 - o om actief te participeren aan initiatieven die genomen worden in binnen- en buitenland om kennis te vergaren, om deskundigheid te versterken;
 - o om netwerken te realiseren en good practices te kunnen uitwisselen;
 - o om te garanderen dat de HRV kan rekenen op een permanent secretariaat in functie van het verzekeren van de continuïteit van de werking en opbouw van Federale expertise.

